

M E R K U R I U S Z

10 / 2011

Jezusicek Malusieńki, Malusieńki
na sianku położony
Płace z zimna wśród stajenki, wśród stajenki
Bóg na ten świat wcielony
A Maryjo popłakuje
Józef stary się turbuje
nad chudobnościami swego Syneka.
Nie płac Panienko Maryjo
nucom anieli Gloryjo, Gloryjo!

Kuba skoczył po gęsiółki, po gęsiółki
i przyniósł stare basy.
Kie pociągnom po nich smykiem, po nich smykiem
posły nuty nad lasy.
Te krzesane i ozwodne
stare nuty Sabalowe
smutne, wesołe, Janosikowe.
Jaze Józef podryguje
a Maryjo się raduje Gloryjo!

Notka wstępna

W wielu kolędach śpiewa się, że radosny czas nastał, ale często poprzedzają go przeżycia, wiadomości bolesne. Do takich należą odejścia dwóch wybitnych osobistości kultury polskiej – Violetty Villas i Adama Hanuszkiewicza, z którymi większości z nas kojarzą się czasy własnej młodości. Chociaż to czas świąteczny i chcielibyśmy go przeżyć bez trosk, warto wspomnieć nazwiska ludzi, których wirtualnie przyjęliśmy do swych rodzin i artystów, których kreował nasz stosunek do języka, polskości. Życzymy im błęgiego odpoczynku na obłokach z wiarą, że i młodszy z nas będą powracać do tego, co po nich zostało na tej twardej ziemi.

Violetta Villas

Wieczorem 5 grudnia 2011 roku zmarła w swoim domu w Lewinie Kłodzkim jedna z najznakomitszych polskich śpiewaczek - Violetta Villas. Słynna piosenkarka urodziła się 10 czerwca 1938 roku w belgijskim Liege, w rodzinie polskiego górnika a zarazem kapelmistrza orkiestry, Bolesława Cieślaka oraz Janiny z domu Malczyk. Ojciec ochrzcił córkę imionami Violetta Éliśa, ale

w urzędzie zarejestrował pod imionami Czesława Maria. W rodzinie było jeszcze dwóch synów i córka. W 1946 roku państwo Cieślakowie z rodziną wrócili do Polski i zamieszkali w Lewinie Kłodzkim. Violetta Villas (bo taki pseudonim prawdopodobnie wybrał dla niej zachwycony jej głosem Władysław Szpilman) była śpiewaczką o wyjątkowym głosie – sopranie koloraturowym, którego skala obejmowała ponad 4 oktawy. Śpiewaczka z absolutnym słuchem, wszechstronnie wykształcona muzycznie – poza śpiewem umiała grać na fortepianie, puzonie i na skrzypcach. Posiadająca takie zdolności artystka zrobiła olbrzymią karierę artystyczną, głównie jako piosenkarka, ale również śpiewaczka operowa i operetkowa, aktorka teatralna i filmowa oraz artystka rewiowa. Po ukończeniu studiów muzycznych zadebiutowała w 1960 roku w Polskim Radio, gdzie miała pierwsze nagrania radiowe z zespołami Klimczuka i Czernego. Pierwsze jej przeboje, to "Dla ciebie miły", "Si senior", "Ave Maria no morro" i "Spójrz prosto w oczy". Violetta Villas bardzo szybko stała się atrakcją wielu festiwali muzycznych, zaczęła się też pojawiać w filmach i programach telewizyjnych oraz koncertować zagranicą. Furorę zrobiła w Paryżu goszcząc w słynnej „Olympii“. Tutaj poznała Frederica Apcara i na jego zaproszenie pojechała do Ameryki, gdzie występowała w rewii w Las Vegas, śpiewając między innymi z takimi sławami jak Frank Sinatra, Paul Anka, Charles Aznavour, Barbara Streisand. Podczas swego pobytu w Ameryce w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku artystka nie ograniczała się tylko do występów rewiowych: nagrała szereg piosenek dla telewizji i wytwórni Capitol, grała w filmach "Paint Your Wagon" u boku Lee Marvin'a i w westernie "Heaven With A Gun" z Glennem Fordem. Na początku lat siedemdziesiątych wróciła do Polski z powodu ciężkiej choroby matki, ale wielokrotnie wracała do USA występując w najbardziej znanych salach koncertowych. Violetta Villas była też popularna w sąsiednich krajach. Śpiewała w języku polskim, angielskim, francuskim, rosyjskim, hiszpańskim.

Po powrocie do kraju zamieszkała w Magdalence koło Warszawy. W tym czasie nawiązała współpracę z Agnieszką Osiecką i właśnie jej piosenki zagrała w cieszącym się dużym rozgłosem recitalu „Sentymenty“. Po następnej kilkuletniej przerwie w pracy artystycznej Violetta Villas przypomniawszy się publiczności w Teatrze Syrena widowiskiem rewiowym "Violetta" – widowisko to odniosło olbrzymi sukces. Występowała z nim nie tylko w kraju, ale również miała występ w nowojorskim Carnegie Hall, w Las Vegas, Miami, Denver, Teksasie, oraz w Europie i w Australii. Słynne jest jej wykonanie piosenki „Oczy czarne“, które w jej interpretacji przeszło do legendy. W 1998 roku przeniosła się z Magdaleny do Lewina Kłodzkiego. Występowała coraz rzadziej, jej stan zdrowia pogarszał się, coraz więcej czasu poświęcała założonemu przez siebie schronisku dla zwierząt. Wkrótce zaczęła mieć kłopoty materialne, dom potrzebował remontu, schronisko dla zwierząt nie odpowiadało wymaganiom higienisty.

W ostatnich latach swego życia śpiewaczka występowała na różnych charytatywnych koncertach. 14 lutego 2011 w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach odbył się benefis 50-lecia działalności artystycznej Violetty Villas, podczas którego artystka odebrała przyznany przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego Srebrny Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis“. Był to ostatni publiczny występ artystki.

We wrześniu 2011 premier Donald Tusk z uwagi na zasługi Violetty Villas dla polskiej kultury, przyznał jej specjalną, dożywotnią emeryturę w wysokości 4000 złotych.

Piosenkarka była dwukrotnie zamężna: w wieku szesnastu lat zawarła związek małżeński z porucznikiem wojsk pogranicza Piotrem Gospodarkiem, z którym miała syna Krzysztofa. Małżeństwo rozpadło się w 1958 roku. Z drugim mężem, biznesmenem polskiego pochodzenia, Tedem Kowalczykiem, zapoznała się w 1987 r. w Chicago podczas tournée z Teatrem Syrena.

Violetta Villas została pochowana na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie w dniu 10 grudnia 2011 roku.

Krystyna Olaszek-Kotynek

Adam Hanuszkiewicz

Urodził się 16 czerwca 1924 roku we Lwowie. Dzieciństwo i młodość spędził w rodzinnym mieście, gdzie jego rodzice prowadzili sklep. Przed wojną uczęszczał do Państwowego III Gimnazjum Męskiego im. Króla Stefana Batorego, przy ul. Batorego 5 (naprzeciw siedziby Polskiego Radia Lwów). Okupację spędził we Lwowie, a po ponownym wkroczeniu wojsk sowieckich do Lwowa w lipcu 1944 roku wstąpił do zespołu teatralnego Wojska Polskiego.

W 1945 roku pracował w Teatrze im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie, przez rok występował także w Teatrze Dolnośląskim w Jeleniej Górze. W Jeleniej Górze debiutował rolą Wacława w *Zemście Aleksandra Fredry* w reżyserii Stefani Domańskiej. Nie ukończył żadnej szkoły aktorskiej. Egzamin zdał eksternistycznie w 1946 roku w Łodzi przed komisją złożoną z Leona Schillera, Edmunda Wiercińskiego, J. Woszczerowicza i A. Zelwerowicza.

Następnie do roku 1949 występował w zespole Juliusza Osterwy w Teatrze Dramatycznym w Krakowie, później do 1950 roku w Teatrze Rozmaitości w Warszawie i do 1955 w Teatrze Polskim w Poznaniu, gdzie w 1951 roku wyreżyserował swój pierwszy spektakl, *Niespokojną starość* Leonida Rachmanowa.

Od 1955 pracował głównie w Warszawie. Był współtwórcą Teatru Telewizji, gdzie w 1955 roku wyreżyserował swoją pierwszą sztukę telewizyjną (*Złotego lisa* Jerzego Andrzejewskiego) i był w latach 1957-1963 naczelnym reżyserem[3]. W latach 1956-1968 pracował jako reżyser i dyrektor Teatru Powszechnego.

W 1968 został dyrektorem Teatru Narodowego po usunięciu ze stanowiska Kazimierza Dejmka, którego inscenizację *Dziadów* uznano za antyradziecką. Wówczas stworzył w Teatrze Narodowym wiele wybitnych inscenizacji m.in. słynną *Balladynę* w nowoczesnych kostiumach oraz z wykorzystaniem motocykli marki Honda. W 1970 po raz pierwszy od 1944 odwiedził swój rodzinny Lwów. Nawiązał kontakt z Polskim Teatrem Ludowym we Lwowie prowadzonym przez Zbigniewa Chrzanowskiego. Na początku lat 80. stracił zaufanie władzy i został odwołany ze stanowiska dyrektora w 1982 roku. W czasie stanu wojennego włączył się do bojkotu telewizji realizowanego przez środowisko aktorskie. Reżyserował wówczas w warszawskich teatrach Ateneum i Studio oraz w Łodzi i za granicą. W latach 1989-2007 był dyrektorem Teatru Nowego w Warszawie.

Był czterokrotnie żonaty, w tym trzy razy z aktorkami: Zofią Rysiówną, Zofią Kucówną i Magdaleną Cwenówną.

Zmarł 4 grudnia 2011 roku w warszawskim szpitalu przy ul. Stępińskiej. Pogrzeb Adama Hanuszkiewicza odbył się 8 grudnia 2011 r. na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie.

Wg Wikipedii Władysław Adamiec

*Drodzy Klubowi Przyjaciele,
pragniemy złożyć wszystkim najserdeczniejsze życzenia z okazji Świąt Bożego
Narodzenia. Życzymy Państwu zdrowia, pogody ducha, radości w gronie
rodzinnym oraz jeszcze wiele miłych wspólnych chwil w Klubie Polskim.*

Redakcja „Merkuriusza” i Zarząd Klubu Polskiego

Zaproszenie

*Pierwsze spotkanie członków Klubu Polskiego w roku 2012 odbędzie się w
czwartek, 26 stycznia, o godzinie 17.00 w Domu Mniejszości Narodowych,
Vocelová 3, Praga 2*

www.klubpolski.cz - www.polonica.cz - www.polskyinstitut.cz - www.prague.polemb.net
www.szkolapolskawpradze.com - www.krecik.euweb.cz - www.pzko.cz - www.polonusbrno.org
www.parafiawpradze.pl - www.kcmt.cz - www.czapla.cz